

Sluttrapport

Lærere ser fordeler med egne klasser for nyankomne elever

Nyankomne elever føler seg tryggere på å snakke norsk i egne klasser, sammenlignet med i ordinære klasser. I denne sluttrapporten fra NIFU blir det gjort et ekstra dypdykk på elevene som er ankommet fra Ukraina.

RAPPORT | SIST ENDRET: 05.06.2024

Tittel:

Forskning på opplæringstilbud til nyankomne elever. Sluttrapport

Rapporten:

Last ned rapporten hos NIFU (PDF)

Forfatter:

Berit Lødding, Marianne Takvam Kindt, Frida Felicia Vennerød-Diesen, Gunhild Tveit Randen, Jens B. Grøgaard, Hajra Tahir, Ørjan Arnevig Samuelsen

ISBN:

978-82-327-0637-2 (Nettutgave)

Utgiver:

NIFU

År:

2024

Om rapportserien

Dette er sluttrapporten fra prosjektet "Forskning på opplæringstilbud til nyankomne elever" som NIFU gjennomfører på oppdrag av Utdanningsdirektoratet.

Målet er å få mer kunnskap om opplæringstilbud for nyankomne elever, og hva som gir god opplæring for disse elevene. Dette undersøkes gjennom de fire overordnede temaområdene

1. Pedagogisk innhold og praksis
2. Tilbudsutforming og regelforståelse
3. Erfaring med opplæringstilbud
4. Kompetanse og samarbeid

[Se også første rapport](#)

Hovedfunn

- tryggere på å snakke norsk i egne klasser
- vanskeligere å følge opp elevenes psykiske helse
- konsekvenser av endringer for norsk og engelsk i yrkesfag
- mange skoler har tatt imot nyankomne elever fra Ukraina

Tryggere på å snakke norsk i egne klasser

Nyankomne elever i ungdomsskole og videregående skole får vanligvis opplæringen i egne klasser. Hvis eleven starter i ordinær klasse, foregår den særskilte språkopplæringen ofte utenfor klasserommet.

Det er en signifikant lavere andel elever som er trygge på å snakke norsk i ordinære klasser, sammenlignet med elever som går i egne klasser for nyankomne elever. Halvparten av lærerne mener at skolen har rutiner for sosial inkludering av nyankomne elever.

Rundt 80 prosent av lærerne mener de nyankomne elevene har godt utbytte av opplæringen. De mener også at de nyankomne elevene har god faglig utvikling, trives og har venner i klassen. Forskerne har ikke påvist forskjeller i trivsel etter klassetype.

Elever på barneskolen blir oftere plassert i ordinære klasser. Skolehverdagen er oftere enklere på lavere trinn, faglige krav er lettere, og skolespråket skiller seg mindre fra hverdagsspråket.

Vanskeligere å følge opp elevenes psykiske helse

Et funn i rapporten er at tilgangen til elevtjenesten ikke er god nok ved alle skoler, og at det ikke er god nok tid for ansatte i elevtjenesten til å sette seg inn i situasjonen for de nyankomne elevene. Mange elevtjenester er avhengig av at læreren oppdager de elevene som har behov for hjelp.

Det er en tendens til at elevenes fysiske helse i større grad følges opp enn deres psykiske helse. De psykiske utfordringene er ofte tidskrevende å jobbe med, og det kan være vanskelig å få elevene til å åpne seg opp.

Konsekvenser av endringer for norsk og engelsk i yrkesfag

I det nye læreplanverket (LK20), får yrkesfagelever engelsk i vg1 og norsk i vg2, i stedet for begge fagene over to år, som tidligere. Mange informanter er svært kritiske til dette, av hensyn til både nyankomne og andre elever. At norskfaget er tatt ut av yrkesfaglige vg1, synes å føre til en opplevelse av at ingen har ansvar for nyankomnes utvikling i norsk gjennom vg1. Særsilt norskopplæring som ekstratimer utover skoletiden, erfares derfor å være en dårlig løsning.

Videre er mange skoleledere, lærere, PP-rådgivere og skoleeiere opptatt av kravet om beståttkarakter i engelsk for å få fagbrev eller vitnemål. For studiespesialisering finnes ikke rom for fritak, mens for yrkesfaglige utdanningsprogram understrekes det av flere informanter at fritak krever sakkyndighetsvurdering om lærevansker.

Mange skoler har tatt imot nyankomne elever fra Ukraina

Alle skolene som er med i casestudiene forteller om betydelig mobilisering for å gi opplæringstilbud til fordrevne barn og ungdom fra Ukraina. Ikke bare antallet nyankomne trekkes frem, men også behovet for kompetanse, erfaringer og ferdigheter i ukrainsk eller russisk. Samtidig erfares det at innføringstilbud som var mer dominerende i antall tidligere, passer dårligere for de nyankomne ukrainerne.

Selv om løpende inntak til videregående opplæring er ønskelig, virker det som at krav om tilstrekkelig vurderingsgrunnlag gjennom skoleåret gjør dette vanskelig å gjennomføre.

Rapporten viser at det er viktig at ungdom med annen skolebakgrunn forstår norsk skolekultur, for å klare seg i videre i utdanningsløpet. En bekymring for at ukrainske elever ikke ønsker å lære seg norsk, settes i sammenheng med foreldre som mest av alt ønsker å returnere til Ukraina. En annen bekymring er at ukrainske ungdommer i liten grad eksponeres for norsk, og har svak progresjon når de går i egne klasser eller skoler.